

גיליון מס' 386 פרשת בהעלותך
תש"פ שנה שמינית

גליון זה יו"ל לזכות ולהצלחת
ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה
בכל הענינים

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פרקי אבות

"כל השוכח דבר אחד ממשנתו" (אבות פ"ג ח')

סגולות הזיכרון של רבי אלחנן וסרמן זצ"ל
ויבדלח"ט רבי חיים קניבסקי שליט"א

שיחת חולין של תלמידי חכמים קיימו ביניהם מרן הגאון רבי נפתלי טרופ זצ"ל ורבנים נוספים, ובכללם חתנו הגאון רבי ברוך יוסף פייבלזון זצ"ל, אודות גדולי הדורות שנתברכו בזיכרון גדול. תוך כדי הדברים הוזכר שמו של הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד, מיד אמר רבי נפתלי: 'לדעתי אין לכלול את רבי אלחנן ברשימת בעלי הזיכרון, הוא אמנם בור סיד שאינו מאבד טיפה, אבל אין זה מכוח זיכרון טבעי, אלא מרוב יראת שמים, מתוך פחד שלא להיות בכלל "השוכח דבר אחד ממשנתו"...

'חביבותו של רבי אלחנן' - הוסיף רבי נפתלי - 'בכל חידוש או דבר תורה שלמד, היא כה גדולה עד שהן נדמין לו כהון עתק, אם כן מה פלא שאין השכחה שולטת בהן...'

בנותן טעם להביא את מה שאמר לי מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א בתשובה לשאלתי מה היא הסגולה הטובה ביותר לזיכרון: 'מה שחשוב לאדם ואיכפת לו ממנו, הוא לא ישכח לעולם... זוהי הסגולה המעולה ביותר לזיכרון.'

(דרש דוד מאת הרה"ג רבי דוד הופשטר שליט"א)

"ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ד' ויפוצו
אויבך וינסו משנאיך מפניך" (י' לה)

תמונה מחודש אב שנת תשס"ג, בה נראה רבנו משתתף בריקודי הכנסת ספר תורה שכתב רופאו האישי, ד"ר ר' משולם הרט, וכהכרת הטוב טרח רבינו ובא לשמוח עמו. (שבענו מטובך)

פניני הפרשה

"ויעש כן אהרן אל מול המנורה העלה נרתיה כאשר צוה ה' את משה" (ח' ג')

ברש"י: ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שנה. בסעודת שבת ארע פעם שאחד מבני הבית לא היה זהיר כשפינה את הכלים מהשולחן ושבר כלי. חיך רבנו ואמר: ראיתי פעם בשם חסידים, ששואלים מה רוצה רש"י לומר בדבריו 'להגיד שבחו של אהרן שלא שנה', וכי באהרן הכהן, שזכה להיות מגדולי הדור, היינו חושדים שישנה מדבור של הקב"ה? אלא הכונה, שלא היה זריז מדי, ומרב מהירות וזריזות לקים המצוה גרם לשפך השמן על הרצפה... רק היה זהיר והדליק בניחותא שלא לשנות כהוא זה.

* * *

ובמעלת הזריזות וגנות העצלות קבע רבנו פרק מיוחד בספרו אורחות יושר (סימן ט') וכותב שם מספר הברית, שיש חיה אחת שנקראת עצל על שם עצלותה, והיא (הבעל חיים) העצל והסכל מכל בעלי חיים, אינו משתמר להנצל מאויביו אף אם יראה קמיו מנגדו, ומהלכו דומה לרחישה, כל היום כולו לא ילך יותר משבעים אמה, וכאשר ירצה לעלות באילן לטרוף (=לתלוש) עליו, ירחוש ב' או ג' ימים ואז ישב עליו ג' וד' חדשים, ואחר כך ישמיט עצמו על הארץ, ורוחש והולך ב' או ג' שבועות עד הגיעו אל אילן אחר, והקב"ה עושה עמו חסד שמתעכב מאכלו בבטנו חדש ימים ויותר, והוא יכול להיות חדש ימים ויותר בלי אכילה והוא אינו שותה כל ימיו וכו', ואליו נדמו העצלים...

כיצד אהרן הרים את הלויים

"והניף אהרן את הלויים תנופה" (ח' י"א)

איך הצליח אהרן הכהן להרים עשרות אלפי לויים ביום אחד ולעשות בהם תנופה?

ספר רבנו: בילדותי, כשלמדתי חומש עם אבי מורי מרן הסטייפלר, הגענו לפרשת בהעלותך, ואז הוא הסביר לי את הדבר באופן פשוט: שהיתה משקולת (מאזנים) גדולה ועל כף אחת עלה הלוי, ובשניה נתן אהרן אבנים כבדות שיכריעו את הכף, ובאופן זה נחשב תנופה. והעיר רבנו (בספרו על התורה) שבמדרש (פתיחתא דאי"ר סימן כ"ג) מתוארת גבורת אהרן, ואחת הדוגמאות שהרים ביום אחד עשרים ושנים אלף לויים, משמע שהרים בידיו ממש, ועוד שבמנחות (סא). מבואר שתנופה עושים על ידי שמוליק ומביא, מעלה ומוריד, ועל ידי משקולת לא שייך כן.

* * *

בהזדמנות אחרת דבר רבנו על מעלת הכח אצל צדיקים והראה דברי רש"י אצל יעקב אבינו (בראשית כ"ט י') שגל את האבן מעל פי הבאר 'להודיעך שכוחו גדול', ואת המשנה (אבות פ"ו מ"ח) שהכח יפה לצדיקים, והינו כדי שיוכלו לעסוק בתורה.

(שבענו מטובך)

* * *

רש"י: "ויעש כן אהרן" - להגיד שבחו של אהרן של שינה.

"ויעשה כן אהרן" להגיד שבחו שלא שינה, שאלתי את רבנו מה הרבותא? שבחו הוא גם מה שלא היה עם עצבים = נערוון כביכול מחמת גודל המצוה והאחריות. והגרא"ל אמר לי: הוא מוזכר לשבח שעשה כציווי, ולא עשה יותר טוב. שאלתי. שלמה המלך אמר בקהלת פרק ז' "אל תהי צדיק הרבה" ו"אל תרשע הרבה", מה יותר גרוע? אל תצדק הרבה, כי התצדק הרבה יכול יותר להחריב. (ואמר ר"מ סמוטני בשם רבנו יחזקאל סרנא זצ"ל, אל תצדק הרבה' גרע טפי, כיון שמעולם לא ראה שאדם יעשה תשובה על כך).

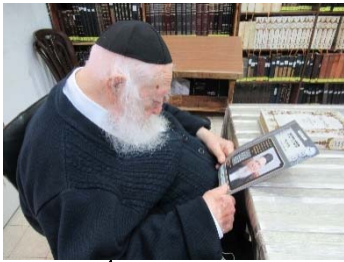
(כל משאלותיך)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

ותלמדם חוקי חיים - פרק י"ד חינוך 'בית יעקב'

בית יעקב אלו הנשים

מעיינ' ב'קובץ גליונות' עובדות והנהגות

על מרן רה"י הגרמ"י לפקוביץ זצ"ל

תמונה נדירה: רשכבה"ג הגרא"ל שטינמן יוצא משמחת הברית לנכד משותף עם מרן הגר"ח שליט"א, ביציאתו המתינה הסבתא הרבנית קניבסקי ע"ה ושלחה לבקש ברכה ש... כל ברכותיה יתקיימו. מרן זצ"ל, ונענה לברכה כפי מבוקשה.

גדולים מעשי חכמים

אלא שהדרך להחזיר בבנות את אהבת התורה, ויראת ההלכה קצת שונה כדלהלן. פלוני מתלמידי רבינו נכנס אצלו וסיפר שבביתו כמה בנות, והוא רוצה לדעת איך חינוך רבינו את בנותיו ובאיזה נקודה עליו להתמקד כדי להצליח בחינוך הבנות. רבינו השיב לו קצרות: יראת שמים. שאל התלמיד, ואיך מחנכים בנות ליראת שמים?

השיב רבינו: על ידי ספורים. תספר להם עובדות מחז"ל וחכמי הדורות, וזה יכניס בהם יראת שמים. ובפעם אחרת הוסיף, צריך להחזיר בילדים שיש גן עדן ויש גיהנום! על מצות יש גן עדן ועל עבירות יש גיהנום.

[להשלמת הענין נעתיק את לשונו של רבינו במכתב ברכה לספר תולדות יעקב ממרן בעל הקהילות יעקב "...לכתוב תולדות גדולי ישראל כדי ללמוד ממעשיהם וגם מביא ליראת שמים בראות עד כמה התאמצו בכל כוחם לעשות רצון אבינו שבשמים וכמה סייעתא דשמיא היה בידם בזה, ואין לך מוסר עדיף מזה"]. לעומת זו הדרך להחזיר יראת שמים אצל הבנים, אמר רבינו שהוא בעיקר על ידי לימוד המוסר עמם, באופן עקבי כל יום. בכלל, חשיבות מיוחדת ראה רבינו בספרים של עובדות והנהגות אודות גדולי הדורות, וכשקיבל לידיו ספר חדש של תולדות חכם מחכמי ישראל מכל חוג שהוא, היה מעיינ' בו מראשו ועד סופו.

"אין לך ספר מוסר עדיף מזה". רבינו מקבל

לידיו ספר מתולדותיו של מרן הגר"י אדלשטיין זצ"ל ומעיינ' בו שעה ארוכה.

רבינו רגיל להביא את דברי המכילתא (יתרו פרשת בחודש, פרק ב' בפסוק ומשה עלה) 'כה תאמר לבית יעקב' - אלו הנשים. 'ותגד לבני ישראל' אלו האנשים. רואים כאן שהכינוי 'בית' הוא על נשים, שמקומם בבית. ובזה דרש כמה מקומות בתורה שנזכר בית יעקב, שהכוונה על נשים (ראה טעמא דקרא בשלח בפס' ויקרא בית ישראל את שמו מן, ובפרשת אחרי בפסוק איש איש מבית ישראל, דהכוונה על בית יעקב - הנשים, ובפר' ברכה בפסוק יורו משפטין ליעקב 'ותורתך לישראל' הולך על הנשים, ובישעי' ב' בפסוק בית יעקב לכו ונלכה, ובישעי' כ"ז הבאים ירש יעקב יצין ופרח ישראל, ושם פרק נ"ח בפסוק והגד לעמי פשעם וגו').

וכבר הזכרנו באחד המאמרים הקודמים, כי רבינו סבור שאין שום חילוק בדיני החינוך בין נשים לגברים, והנשים גם הם מחויבות במצוות (מדאורייתא או מדרבנן, או ממנהג, כל נושא להלכותיו, למעט הלכות שאינם שייכות בנשים), והוא חינוך לשלימות את בנותיו בכל הפרטים.

וכך כותבת בת רבינו, בספרה בית אימי (עמוד שי"ט):

הורינו חינונו אותנו לקיים את ההלכה בהידור על כל פרטיה ודקדוקיה, ללא ויתורים ופשרות. אבא שליט"א הקפיד שנברך ברכות השחר לפני ארוחת בוקר, כל ערב שאל את הבנות האם התפללו מעריב, ובימי הספירה - האם ספרו ספירת העומר.

אמא ע"ה סיפרה על סבא הסטייפלר כי מתוך שחשש שמא בנותיו תשכחנה לספור, כתב להן תזכורת על גבי פתק ותלה אותו על ה...מראה! ואכן ההקפדה על כך היתה חדורה בעצמותיהן, עד כדי כך שבימי ספירת העומר כאשר שכבה בתו, דודתי הרבנית ברמן, על ערש דווי כשהיא מחוסרת הכרה, פקחה לפתע את עיניה ושאלה 'כמה סופרים היום?'

אבא הקפיד שלא נאכל ולא נשתה בעמידה, ותמיד הזכיר לאסוף את הפירורים לאחר האכילה, באומרו 'מי רוצה להיות עשיר?' בשבתות לא הרשה לשחק בחבל ובכדור, ובמי הספירה ובימי בין המצרים אסר עלינו לשיר, ועוד כהנה וכהנה הלכות ודקדוקיהן (ראה שם בספר עוד עניני צניעות וקדושה שהנחילו בבית מרן שליט"א לילדים).

חינוך בבית יעקב

נוסיף ידיעה חשובה, כי רבינו מוסר בשם רבו מרן החזון איש זצוק"ל כי בת הלומדת במוסד 'בית יעקב', יש לה דין של בת תלמיד חכם. אפילו שאביה אינו כזה, והטעם, כי בת תלמיד חכם שהפליגו בגמרא (פסחים מ"ט א') בחשיבותה ומעלתה, אין הכוונה בדווקא שאביה תלמיד חכם, אלא שהילוכה כמי שהיא גדילה בבית של תורה, כמו מי שאביה תלמיד חכם שבודאי היא למידה ממנו יראת שמים ודרך ארץ, אבל הוא הדין מי שמתחנכת במקום שמחנכים לתורה ויראת שמים, שדינה כבת תלמיד חכם.

ואכן, בשאלות בעניני 'שידוכים' מורה רבינו פעמים רבות לשואלים, על הצעה של נערה יראת שמים ומדות טובות אבל אביה הינו איש פשוט, שהמעלה של המדוברת גדולה יותר מהחסרון של ההורים, וניתן לגשת להצעות כאלה.

בית יעקב הוא כמו בית של תלמיד חכם. מנהלי הסמינרים בבני ברק, הרב וולף והרב כהנא בניחום אבלים אצל רבינו (חודש סיון תש"ע)

הלואי ויתקיים מחצית התפילה

הדברים ילקו בחסר עם לא נזכיר שוב, מה שכבר הזכרנו מרבינו אודות חשיבות התפילה להצלחת הילדים, והפעם נביא כאן עובדא חדשה ממקור ראשון, בעל המעשה, נעתיק מרשימה שקיבלנו: ר'... שיחי' שאל את רבינו בענין בתו קטנה בבית הספר, ואיך לנהוג, ואחר שהשיב לו רבינו 'הכל לפי הענין', אמר לו: על קינדער צריך הרבה להתפלל עס אעלפט ניט קיינע עצות.

ושאל הר' הנ"ל, אבל מה עושים על החצי השני של תפלה עושה מחצה. וענה: בימינו, מחצה איז איין אַאסך (- מחצה זה הרבה...).

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✎ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש להחזיק על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310